

BOOK REVIEW

“Xi Jinping: The Governance of China” The Art of Governing State that Leaders Should Read

Aksornsri Phanishsarn¹

Faculty of Economics, Thammasat University, Bangkok 10200 Thailand

Email: 2009sorn@gmail.com

Xi Jinping. (2014 [2014 Thai trans.]). Xi Jinping: The Governance of China (Matichon Publishing, Trans.). Bangkok: Matichon Publishing. (Original work published 2014 by Foreign Languages Press)

Xi Jinping. (2017 [Thai trans. 2017]). Xi Jinping: The Governance of China, Volume II (Thai-Chinese Belt and Road Research Center, Trans.). Bangkok: Thai-Chinese Belt and Road Research Center. (Original work published 2017 by Foreign Languages Press)

¹ Associate Professor, Faculty of Economics, Thammasat University

ปริทัศน์หนังสือ

สีจิ้นผิง ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ ศาสตร์แห่งการบริหารประเทศที่ผู้นำควรอ่าน

อักษรศรี พานิชสาส์น²

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200 ประเทศไทย

Email: 2009sorn@gmail.com

สีจิ้นผิง. (2557). สีจิ้นผิง: ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ (แปลโดย สำนักพิมพ์ มติชน). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ: *The Governance of China*, Foreign Languages Press, 2014)

สีจิ้นผิง. (2560). สีจิ้นผิง: สีจิ้นผิง :ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ เล่ม 2 (แปล โดย ศูนย์วิจัยหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางไทย-จีน). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยหนึ่ง แถบหนึ่งเส้นทางไทย-จีน. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ: *The Governance of China Volume II*, Foreign Languages Press, 2017)

² รองศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในยุคที่โลกเต็มไปด้วยความโกลาหล สถานการณ์ในประเทศและสถานการณ์โลกมีความไม่แน่นอนสูง ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องเรียนรู้ศาสตร์แห่งการเป็นผู้นำ และเรียนรู้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาวิกฤตชาติของผู้นำในประเทศอื่นด้วย เพื่อเรียนรู้ว่า ทำไมผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มียุทธศาสตร์ในการบริหารประเทศ และมีการวางแผนระยะยาว รวมทั้งการลงมือทำอย่างจริงจัง จะสามารถนำพาประเทศฝ่าฝืนวิกฤติและจัดการปัญหาต่างๆ ของชาติบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทความนี้จึงขอแนะนำหนังสือที่ผู้นำรัฐบาลควรอ่าน และมีหลายส่วนของหนังสือที่น่าจะนำไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารประเทศ โดยคำนึงถึงบริบทภายในด้วย ทั้งนี้ ไม่ใช่เพื่อการลอกเลียนแบบนำไปใช้ทั้งหมด เนื่องจากระบบการปกครองและบริบทภายในของแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกัน

ผู้เขียนมีโอกาสอ่านหนังสือ “Xi Jinping: The Governance of China” ที่ได้รับการแปลมากกว่า 40 ภาษาทั่วโลก รวมทั้งการแปลเป็นภาษาไทย ภายใต้ชื่อหนังสือว่า “สีจิ้นผิง ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ” ซึ่งมี 2 เล่ม คือ เล่มแรก ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มติชน เมื่อมิถุนายน พ.ศ. 2557 และเล่มที่สอง โดยศูนย์วิจัยหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางไทย-จีน ตีพิมพ์เมื่อตุลาคม พ.ศ. 2560 เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้มีหลายประเด็นที่ผู้นำรัฐบาลควรเรียนรู้ ดังนี้

ประเด็นแรก จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ คือ การชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ และมีการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นระบบ กรณีของผู้นำจีน ตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีครั้งแรกในปี ค.ศ. 2013 สีจิ้นผิงก็ได้แสดงวิสัยทัศน์ ผ่านการประกาศ “ความฝันของจีน” (Zhong Guo Meng) และเป้าหมายในการ “ฟื้นฟูชาติ” (Fuxing) ให้จีนกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง

ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถเชื่อมโยงกับเป้าหมายระยะยาว รวมทั้งมีแผนปฏิบัติที่ชัดเจนและดำเนินการต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง ย่อมจะทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลงานเป็นรูปธรรมจับต้องได้

ประเด็นที่สอง ผู้นำต้องมีความกล้าหาญที่จะปรับโครงสร้างประเทศแบบยกเครื่องหรือการปฏิรูปเชิงระบบ แล้วลงมือทำอย่างจริงจัง ในกรณีของจีน สิ่งที่สีจิ้นผิงลงมือทำ คือ “การปฏิรูปเชิงลึกรอบด้าน” (comprehensive deepening reform) ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ เช่น การลดการพึ่งพาภาคต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี การขจัดความยากจน การมุ่งสู่เศรษฐกิจสีเขียว การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนการปฏิรูประบบราชการ และภาคการศึกษา เป็นต้น โดยจีนจะใช้วิธีทดลองในระดับท้องถิ่นก่อนจะขยายผลไปทั่วประเทศ ในหนังสือเล่มนี้ มีการบอกเล่าถึงกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงในหลายท้องถิ่นของจีน

ดังนั้น บทเรียนสำหรับผู้นำรัฐบาล คือ ต้องมีเป้าหมายระยะยาวและมีทิศทางที่ชัดเจน ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องมีการปฏิรูปเชิงระบบในลักษณะ structural reform แบบยกเครื่อง ไม่ใช่เป็นเพียงการปรับปรุงเล็กน้อย หรือการปรับแก้เฉพาะหน้าไปวันๆ และจะต้องไม่เป็นเพียงการลู่หน้าปะจุมุก ทำงานแบบไร้ทิศทาง

ทั้งนี้ ภายใต้ระบบของไทยที่แตกต่างจากระบบแบบจีน หากภาครัฐของไทยจะปรับโครงสร้างประเทศครั้งใหญ่ จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกับสังคม ผ่านการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ มากกว่าการใช้อำนาจสั่งการเท่านั้น

ประเด็นที่สาม ด้านการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว Green Transition เนื้อหาในหนังสือยกตัวอย่างกรณีของจีนที่มีการขับเคลื่อน Green Transition ใช้นโยบายที่รัฐเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และลงมือทำอย่างจริงจัง จึงเป็นอีกตัวอย่างของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ไทยควรเรียนรู้ และควรกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวระดับประเทศ ไม่ใช่แค่แผนระดับกระทรวง รวมทั้งการเน้นสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินการ

หนังสือเล่มนี้ถ่ายทอดมุมมองเชิงยุทธศาสตร์ของผู้นำจีนในการมุ่งส่งเสริมการพัฒนาแบบ “ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม” และผลักดันให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น คาร์บอนเครดิต การสร้างพลังงานหมุนเวียนระดับหมู่บ้าน เป็นต้น แนวคิดของผู้นำจีนได้ขยายผลอย่างเป็นระบบ และบรรจุในนโยบายระดับชาติ โดยมีตัวชี้วัดเชิงบังคับให้ต้องทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น เป้าหมาย Carbon Neutrality และการสร้าง Green Development Zones เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาหลายบทที่เน้นว่า “ประเด็น Green Transition ไม่ใช่แค่เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่เป็นยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศอย่างครบวงจร” สีจิ้นผิงผลักดันให้มีการสร้าง “อารยธรรมเชิงนิเวศ” (Ecological Civilization) เป็นหนึ่งในเป้าหมายของจีนยุคใหม่ เน้น “การเติบโตที่ไม่ก่อมลพิษ” และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจของการพัฒนา ในการเปลี่ยนผ่านไปใช้พลังงานสะอาด ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

สีจิ้นผิงพูดถึงบทบาทของจีนในฐานะประเทศมหาอำนาจที่ต้องร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก โดยกล่าวว่า “จีนจะดำเนินนโยบายที่รับผิดชอบต่อโลก ปกป้องสิ่งแวดล้อมร่วมกับนานาชาติ เพื่อให้โลกนี้น่าอยู่สำหรับคนรุ่นหลัง”

ประเด็นที่สี่ การดำเนินนโยบายต่างประเทศเชิงรุก ภายใต้การนำของสีจิ้นผิง รัฐบาลจีนได้เล่นเกมใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือทางการทูตในเชิงรุกภายใต้ข้อริเริ่ม “Belt and Road Initiative : BRI” หนังสือเล่มนี้รวบรวมคำกล่าวของสีจิ้นผิง แนวคิดและแนวนโยบายภายใต้ BRI ที่สีจิ้นผิงใช้สร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจและการทูตในมิติต่างๆ เพื่อสร้างพันธมิตรใหม่ๆ ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกอย่างเป็นระบบ ทำให้จีนมีความโดดเด่นในฐานะประเทศมหาอำนาจใหม่ของโลกเคียงคู่มหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ ได้อย่างชัดเจน

บทเรียนสำหรับไทย แม้ว่าไทยจะเป็นประเทศขนาดกลาง แต่ก็ประเทศแถวหน้าในกลุ่มอาเซียน จึงสามารถเรียนรู้แนวทางหลายด้านจากหนังสือเล่มนี้ โดยเฉพาะการทูตเศรษฐกิจเชิงรุก และเน้นนโยบายสร้างเพื่อนใหม่ (Make Friends) ที่หลากหลายและครอบคลุมภูมิภาคต่างๆ ให้มากกว่านี้ ไม่จำกัดเพียงแค่ความร่วมมือในระดับภูมิภาคหรือระดับอนุภูมิภาคกับประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น แต่ควรขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มโลกซีกใต้ (Global South) ให้มากขึ้น เพื่อสร้างโอกาสใน

การกระจาย diversify การส่งออกไปยังตลาดใหม่ๆ ผู้นำไทยสามารถเรียนรู้ประสบการณ์ของจีนด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้จากหนังสือเล่มนี้

ประเด็นสุดท้าย ข้อสังเกตจากหนังสือเล่มนี้ ในด้านการเมือง สีจิ้นผิงมีการรวมศูนย์อำนาจและการกระชับอำนาจมากขึ้น แม้จะถูวิจารย์ในแง่นี้ แต่สีจิ้นผิงและทีมผู้นำในพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็พยายามสร้างความชอบธรรมผ่านผลงานที่เป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนจีนจำนวนมากยังคงให้การสนับสนุนผู้นำของตน

ตัวอย่างเช่น ความแน่วแน่ในการขจัดความยากจนในประเทศจีนได้สำเร็จ ช่วยให้ผู้ยากไร้ในชนบทจีน 98.99 ล้านคนมีรายได้หลุดพ้นจากเส้นแบ่งความยากจน และรัฐบาลจีนก็ไม่ได้หยุดภารกิจเพียงแค่นี้ ยังคงเดินหน้าดำเนินการแก้ปัญหาระยะต่อไป ด้วยการใช้นโยบาย “ฟื้นฟูชนบท” เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างความกระชุ่มกระชวยในชนบท และสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับชาวจีนในชนบท เพื่อไม่ให้กลับไปยากจนอีก ทั้งหมดนี้สะท้อนความพยายามในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

หนังสือเล่มนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำสามารถสร้างความชอบธรรมด้วยการสร้าง “ผลลัพธ์ที่ประชาชนจับต้องได้” ผลงานที่ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง จะช่วยให้ผู้นำได้รับศรัทธาและการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้ คือ ศาสตร์ในการบริหารประเทศที่ผู้นำรัฐบาลควรเรียนรู้ และปรับประยุกต์นำไปใช้ ในกรณีของจีน การมีเป้าหมายชาติที่ชัดเจน ประเทศจะไปทางไหน และการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง สามารถระดมพลังทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขอย้ำว่า หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่ตำราสำหรับลอกเลียนแบบ แต่เป็นกรณีศึกษาประสบการณ์ของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และลงมือปฏิบัติจริง จนเห็นผลที่เป็นรูปธรรม ผู้นำรัฐบาลไทยสามารถเลือกเรียนรู้ในมุมที่เหมาะสมกับบริบทภายในของประเทศ หนังสือเล่มนี้เป็นอาหารสมองชั้นเลิศ ช่วยชี้แนวทางในการสร้างภาวะผู้นำ และเรียนรู้ว่า ศาสตร์ในการบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

หมายเหตุ : หนังสือ “สีจิ้นผิง ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ” เล่มแรกเป็นการรวบรวมวาทะสำคัญของสีจิ้นผิง ในการกล่าวสุนทรพจน์ ปาฐกถา ถ้อยแถลง บทสัมภาษณ์ โอวาท จดหมายอวยพร และเอกสารอื่นๆ ในระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 ถึงวันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ. 2014 และหนังสือเล่มที่สอง เป็นการรวบรวมข้อมูลฯ ในช่วงระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 2014 ถึงวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2017

บรรณานุกรม

Xi, J.P. (2014). *The Governance of China* [สีจิ้นผิง: ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ]. Matichon Press.

Xi, J.P. (2017). *The Governance of China Volume II* [สีจิ้นผิง: ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ เล่ม 2]. The Belt and Road Cooperation Research Center.